

NIQAB, un debat tenyit d'islamofòbia i batalla cultural

Les iniciatives de la dreta i la ultradreta s'inscriuen en una estratègia política més àmplia que converteix un grup molt reduït de dones en símbol d'amenaça.

LAURA MIJARES / ÀNGELES RAMÍREZ

Aquesta setmana (20.02.2026) s'ha debatut al Congrés una [iniciativa de Llei Orgànica](#) presentada per Vox i recolzada pel Partit Popular, l'únic articulat del qual proposa prohibir el niqab i el burca. Es presenta sota el doble argument de la protecció de la dignitat femenina i la seguretat ciutadana, però irromp en un context de competència electoral on [la reactivació de l'anomenat "perill musulmà"](#) constitueix un mecanisme de mobilització política eficaç que dispara pors i cohesiona –i probablement afegeix– electorat.

No estem davant d'un fenomen nou. El debat sobre el vel integral es va posar en marxa a Espanya el 2010, quan diferents ordenances municipals impulsades des de la dreta catalana van intentar limitar-ne l'ús, cridant l'atenció d' [organismes de drets humans](#) . En aquell moment, la competència era entre les dretes (PP i CiU) i la puixant ultradretana Plataforma per Catalunya, que va arrossegar tot l'espectre polític a aquesta discussió. Aquella via va ser [anul·lada pel Tribunal Suprem el 2013](#) i va deixar clar que una administració local no pot restringir un dret fonamental i que l'ús del niqab s'inscriu en l'àmbit de la llibertat religiosa, protegida per la Constitució i per la Llei Orgànica de Llibertat Religiosa. A més de l'Alt Tribunal, la proposta va saltar en forma de moció des dels ajuntaments [al Senat](#) , on es va aprovar, estancant-se finalment al [Congrés](#) .

Aquell estiu del 2010, com ara, no existia un problema social a Espanya al voltant del niqab, terme al qual sempre s'afegeix el de burca, com si algú n'hagués vist alguna vegada un per aquí. No és gratuït l'ús de la paraula, ja que se segueix tenint com a referència l'Afganistan, el règim dels talibans i la violència contra les dones. En qualsevol cas, el nombre de dones que utilitzen el niqab a Espanya és

ínfim i no hi ha dades –ni aleshores ni ara– que indiquin que el seu ús provoqui conflictes de convivència, ordre públic o seguretat. L'ofensiva dretana se centra en el niqab perquè és la peça que genera més rebuig simbòlic i sobre la qual es podria construir més fàcilment un consens prohibicionista. La proposta no respon, per tant, a una urgència social, sinó a una lògica de rendibilitat electoral –en diferit– que desplaça el debat des del terreny dels drets al de les emocions col·lectives, i converteix un grup molt reduït de dones en boc expiatori dins d'una agenda que normalitza el racisme i la islamofòbia, en nom de la dignitat. Es transforma una pràctica marginal en símbol d'amenaça cultural. Així que no estem davant d'un debat tècnic sobre una peça, sinó davant d'una estratègia de construcció de pànic moral, dins d'una altra d'ofensiva racista més àmplia.

En aquest sentit, la iniciativa de la ultradreta s'inscriu en una [onada prohibicionista](#) que recorre Europa des de fa més d'una dècada. El niqab està prohibit en diferents nivells a l'espai públic a França (2010), Bèlgica (2011), Dinamarca (2018) i Països Baixos (2019). En diversos casos, l'impuls inicial va venir de la dreta i posteriorment va ser assumit per altres sectors polítics, fins a consolidar un consens restrictiu. Sota la retòrica de la seguretat i/o la defensa de les dones, s'ha anat normalitzant una agenda que converteix una minoria pràcticament inexistent a fi d'una regulació punitiva.

La proposta espanyola participa d'aquesta mateixa lògica i contribueix a sedimentar un “sentit comú islamòfob” que es basa en una idea que es presenta com a òbvia, que determinades expressions visibles de l'islam constitueixen en si mateixes un problema públic, perquè ho són les persones musulmanes. Aquesta naturalització de la sospita transforma una opció religiosa minoritària en un marcador d'alteritat i criminalitat. El debat deixa de ser jurídic per esdevenir cultural. O més aviat, el veritable objectiu és fer una batalla cultural. En termes més concrets, la ultradreta ha aconseguit que tothom parli d'un tema que ha posat a l'agenda política i social, que aconsegueix aglutinar diferents sensibilitats i del qual, sens dubte, acabarà traient rèdit electoral directe, perquè valida el discurs racista.

No és casual que el focus aparent recaigui sobre les dones. Tot i que la mesura es presenta com una iniciativa per “protegir-les”, descansa en una premissa implícita: que els homes musulmans són violents, coercitius i proclius a imposar a les dones una determinada vestimenta. És a dir, es projecta una sospita sobre

el conjunt dels homes, alhora que se situa les dones al lloc de víctimes sense agència. Sota la retòrica de l'emancipació es desplega una lògica de control i assimilació que nega la capacitat de decisió de les pròpies afectades i criminalitza preventivament el seu entorn familiar masculí com a potencial –i ineludible– agent de coacció.

La vestimenta funciona com a frontera simbòlica que delimita qui pertany plenament al “nosaltres”. El cos de les dones musulmanes esdevé escenari on es dirimeix la suposada incompatibilitat entre l'islam i els valors europeus. Aquest mecanisme, que ha estat nomenat de diferents maneres des de fa més de vint anys ([retòrica salvacionista](#) , [islamofòbia de gènere](#) o [feminacionalisme](#)), suposa l'apropiació instrumental del discurs feminista per part de forces nacionalistes, conservadores o obertament antifeministes per justificar polítiques antiimmigració i antimusulmanes.

El Partit Popular va donar suport a la iniciativa de Vox al Congrés, i a més va ser l'impulsor d'una normativa similar al Parlament de les Balears, on la proposta [va sortir finalment endavant](#) amb el suport de la ultradreta. És a dir, és una agenda compartida que s'està normalitzant progressivament a l'espai conservador, com demostra la [suma de Junts](#) a aquesta onada prohibicionista. Fins i tot quan es modera el to o s'atenua el preàmbul obertament racista, com al seu document, es fa referència al mateix horitzó amenaçador, emprant també el discurs de protecció dels drets de les dones, reduint el niqab a un símbol d'opressió i negant la possibilitat que el seu ús pugui ser una pràctica autònoma. A la realitat, les diferències entre les tres iniciatives són més d'estil –de vegades– que de fons. Finalment, el PP va registrar dos dies després [la seva pròpia proposició](#) de Llei Orgànica, en què renunciava a la retòrica obertament islamòfoba i situava l'argument feminista al cor del preàmbul –fins i tot fent referència a la [Llei Orgànica 3/2007](#) d'igualtat entre homes i dones–, encara que no deixava escapar el de la seguretat. A més, recuperava la seva pròpia història en relació amb el niqab, remuntant-se al 2010 i adjudicant-se la categoria de pioner.

Encara que les formes difereixen, el pressupost prohibicionista, i per tant racista, és compartit.

Vox i PP van perdre la votació del dia 17 de febrer al Congrés, però fa l'amarga impressió que van guanyar una gran batalla, aconseguint implantar el debat a

l'agenda política de tots els partits. La ministra d'Igualtat mateix ha anunciat [l'obertura d'un "espai de debat"](#) sobre la llibertat i el consentiment de les dones en relació amb aquesta qüestió. És a dir, encara que les formes difereixen, el pressupost prohibicionista, i per tant racista, és compartit. Quedarà com una fita el fet que, per primera vegada, la ultradreta, la dreta, sectors de l'esquerra institucional i de diferents feminismes comparteixin de manera tan clara aquest marc islamòfob, que situa el niqab com a objecte d'escrutini públic en nom de l'emancipació de les dones. El resultat és que allò que en altres dones pot interpretar-se com a expressió identitària, pràctica política o simplement forma d'estar al món, a les musulmanes apareix sota sospita, assenyalant la seva manca de capacitat o la violència del seu entorn, que les obligaria a aquesta pràctica.

La prohibició del niqab tindria un impacte profund i multidimensional a la vida de les dones afectades, malgrat que el col·lectiu directament implicat sigui numèricament molt reduït. En primer lloc, suposaria la normalització institucional del racisme i la islamofòbia. El missatge que s'envia és clar: és una presència problemàtica. L'estigmatització passaria de ser discursiva a estar recolzada per un aparell punitiu. En segon lloc, implicaria la criminalització directa de dones visiblement musulmanes. Dones que passarien a exposar-se a multes, identificacions, expulsions o intervencions policials, cosa que ja els està passant en espais públics, a la qual cosa cal afegir a més la impunitat de noves formes d'assetjament de carrer nascudes a la calor de la llei, com ja ha passat en [altres llocs](#). En contextos de vulnerabilitat socioeconòmica, les sancions administratives podrien tenir efectes desproporcionats. A més, la prohibició ampliaria el clima de por i d'inseguretat. No només per a les que usen niqab, sinó també per a les que porten hijab. També hi hauria un impacte d'autocensura i de retraïment de l'espai públic. Algunes dones podrien optar per no sortir, reduir la mobilitat o limitar l'accés a serveis per evitar sancions o enfrontaments. Això produiria l'efecte contrari: menys autonomia i menys participació social. En definitiva, reforçaria el sentit comú islamòfob que ja opera socialment, consolidant la idea que determinades expressions religioses són incompatibles amb la ciutadania. En comptes d'ampliar drets i enfortir polítiques socials, el recurs al dret penal, que és punitivisme, erosiona la cohesió social, debilita la confiança institucional i legitima un futur cada cop més restrictiu, no només de les poblacions musulmanes.

En definitiva, aquestes proposicions no aborden un problema real de seguretat ni corregeixen una desigualtat efectiva. S'inscriuen en una estratègia política més àmplia que converteix un grup molt reduït de dones en símbol d'amenaça i, en fer-ho, contribueix a consolidar un marc cultural en què la islamofòbia es presenta com a sentit comú. I són estructuralment racistes perquè no regulen conductes generals, sinó que apunten directament dones musulmanes. Es construeix una alteritat perillosa i es legisla contra ella. Aquesta lògica encaixa amb els processos contemporanis de racialització punitiva de l'islam a Europa, apuntalant decididament els renovats mecanismes feixistes dels quals les poblacions musulmanes només en són les primeres víctimes.

.....

- **LAURA MIJARES** és arabista i professora de la UCM.
- **ÁNGELES RAMÍREZ** és antropòloga i professora jubilada de la UAM.

<https://www.upisindi.cat/category/argentina/>